

Algemeen beleidskader UHasselt (Generatieve) Artificiële Intelligentie

Maart 2025

Inhoud

INLEIDING	2
Wat is genAI?	2
Voordelen en nadelen van genAI.....	2
VISIE UHASSELT MET BETREKKING TOT AI.....	3
BASISPRINCIPES UHASSELT VOOR HET GEBRUIK VAN AI-TOOLS	3
Wet- en Regelgeving	4
BRONNEN	7

UHASSELT

INLEIDING

Dit beleidskader verduidelijkt de visie van Universiteit Hasselt (UHasselt) op het gebruik van artificiële intelligentie (AI) binnen de universitaire context, met een bijzondere nadruk op generatieve AI (genAI) en large language models (LLM's). Het kader richt zich op vier kerngebieden van de universiteit: onderwijs, onderzoek, dienstverlening en de interne organisatie (waaronder administratieve en operationele processen). De noodzaak voor dit kader komt voort uit recente technologische ontwikkelingen binnen het domein, zoals een toegenomen rekenkracht, de beschikbaarheid van enorme hoeveelheden data en de snelle, brede adoptie van genAI, mede mogelijk gemaakt door de beschikbaarheid van open source software.

Wat is genAI?

GenAI creëert "nieuwe"¹ inhoud, zoals teksten, beelden, muziek of video's, door patronen in data te leren en na te bootsen. In tegenstelling tot andere AI-toepassingen (zoals classificatie of voorspelling) richt het zich op creatieve output. Een belangrijk voorbeeld hiervan zijn LLM's, die door training op kwalitatieve data mensachtige teksten genereren en als chatbot kunnen fungeren (bekende voorbeelden hiervan zijn ChatGPT, Copilot en Gemini). Hoewel AI de laatste jaren enorme vooruitgang heeft geboekt en steeds zichtbaarder wordt in ons dagelijks leven, zijn de concepten achter AI niet nieuw; genAI is slechts een onderdeel van het bredere AI-onderzoeksdomein.

Voordelen en nadelen van genAI

Dit beleidskader heeft tot doel een evenwicht te bieden tussen het benutten van de mogelijkheden van genAI en het beheersen van de risico's. Hieronder lijsten we de voor- en nadelen van het gebruik van genAI kort op. Als UHasselt vinden wij het van primair belang om een evenwicht te bieden tussen het benutten van de mogelijkheden van genAI en het beheersen van de risico's, zodat onderwijs, onderzoek en de interne organisatievoering van UHasselt op een veilige en verantwoorde wijze kunnen profiteren van deze innovatie.

Voordelen en mogelijkheden van genAI

- **Innovatie:** GenAI kan gebruikt worden als hulpmiddel voor het bevorderen van nieuwe ideeën, technologieën en benaderingen.
- **Efficiëntie en procesoptimalisatie:** GenAI biedt efficiëntiewinst en een verhoging van productiviteit voor studenten, docenten en personeel in hun (dagelijkse) taken. Op organisatieniveau kan genAI bijdragen aan het verminderen van kosten door processen te versnellen en te automatiseren.
- **Creativiteit en kennisdeling:** Het stimuleert interdisciplinair denken en de ontwikkeling van nieuwe ideeën. GenAI kan de leerervaring uitbreiden en verdiepen.
- **Toegankelijkheid en inclusie:** GenAI kan de toegang tot kennis, informatie en middelen vergroten en alternatieve vormen van ondersteuning bieden bij zowel onderwijs als onderzoek. Tegelijkertijd zijn er uitdagingen: niet iedereen heeft gelijke toegang tot AI-technologieën of de vaardigheden om ermee te werken, en biases in trainingsdata kunnen leiden tot systematische vooroordelen en ongelijke prestaties voor verschillende gebruikers.

Nadelen en risico's van genAI

- **Kwaliteits- en betrouwbaarheidskwesaties:** Onjuiste, vertekende of verouderde input en output kan leiden tot misinformatie. Het is tevens vaak moeilijk om betrouwbare bronvermeldingen te verkrijgen van genAI-tools, wat de validiteit van de gegenereerde output in twijfel kan trekken.

¹ Een nuance hierbij is dat 'nieuw' nooit volledig nieuw is. Verderop in de tekst wordt uitgelegd dat deze nieuwe inhoud niet volledig nieuw kan zijn, omdat AI-tools zich baseren op de data die gebruikt werd om het systeem te trainen.

- **Ethische zorgen:** Morele dilemma's rond genAI-implementatie, zoals bias, discriminatie en onbedoelde gevolgen van AI-beslissingen.
- **Integriteit en privacy:** Mogelijke inbreuken op intellectuele eigendom² en privacy, onvoldoende gegevensbescherming, en de mogelijkheid van (onbedoelde) fraude of plagiaat.
- **Transparantie en controle:** Moeilijkheden bij verantwoording en toezicht op de besluitvorming en output van genAI-systemen.
- **Afhankelijkheid en vaardigheidsverlies:** Overmatig en ondoordacht gebruik van genAI kan leiden tot verlies van bepaalde (cruciale) menselijke vaardigheden.
- **Milieu-impact:** Het trainen en gebruik van genAI-modellen vereist aanzienlijke hoeveelheden energie en water, wat bijdraagt aan een hogere ecologische voetafdruk.
- **Censuur:** GenAI-modellen kunnen bepaalde informatie filteren of beperken op basis van vooringenomen datasets, beleidsregels of externe invloeden. Dit kan leiden tot een vertekende of onvolledige weergave van kennis, wat zowel onderwijs als onderzoek kan beïnvloeden.

VISIE UHASSELT MET BETREKKING TOT AI

Universiteit Hasselt speelt een centrale rol in het bevorderen van kennis, innovatie en maatschappelijke vooruitgang. Het omarmen van kunstmatige intelligentie biedt ongekennde kansen om deze missie te versterken. AI kan een sleutelrol spelen in het verbeteren van onderwijs, onderzoek en daarbuiten, mits zorgvuldig en ethisch ingezet. De universiteit moet een voortrekkersrol vervullen in het verantwoord gebruik en de ontwikkeling van AI-systemen, en bijdragen aan een samenleving waarin AI wordt ingezet voor inclusieve, transparante en duurzame vooruitgang. Gezien AI niet meer weg te denken is uit onze maatschappij en als civic universiteit, die fungeert als regionale motor voor sociale gelijkheid, innovatie en welvaart, ziet UHasselT het als haar plicht om zowel studenten als medewerkers op te leiden in kritisch gebruik van AI-toepassingen met respect voor ethische, inclusieve en maatschappelijke waarden.

Als civic universiteit omarmt UHasselT AI als motor voor innovatie en maatschappelijke vooruitgang. UHasselT ziet het als haar taak om studenten en medewerkers kritisch, ethisch en verantwoord te leren omgaan met AI-tools en bij te dragen aan de ontwikkeling van betrouwbare AI-systemen.

BASISPRINCIPES UHASSELT VOOR HET GEBRUIK VAN AI-TOOLS

UHasselT is een civic universiteit die zich laat leiden door vijf basiswaarden³. In dit kader willen we een aantal basisprincipes meegeven met betrekking tot (generatieve) AI, die gebaseerd zijn op de waarden van UHasselT en de basisprincipes die in Europa gehanteerd worden binnen het omgaan met genAI⁴.

Basisprincipe	Toelichting	Koppeling met UHasselT-waarden
Kritische blik	De gegenereerde output kritisch analyseren, verifiëren en correcte bronvermelding hanteren.	Kritisch en Ruimdenkend Als universiteit beogen we het stimuleren van reflectie, kritisch nadenken en wetenschappelijke integriteit, ook bij AI-gebruik.

² AI-gegenereerde output roept vragen op over eigendom en auteurschap, omdat volledig door AI gecreëerde resultaten zeer waarschijnlijk niet beschermd zijn via intellectuele eigendomsrechten. Bij door AI ondersteunde creatie is de toekenning van rechten afhankelijk van de concrete situatie.

³ Zie [UHasselT-website](#)

⁴ Zie https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/guidelines-responsible-use-generative-ai-research-developed-european-research-area-forum-2024-03-20_en#

Transparantie	Transparant zijn over het gebruik van AI afhankelijk van het doel waarvoor de tool wordt ingezet.	Connected en betrokken UHasselt streeft naar een inclusieve aanpak en toegankelijkheid, waarbij we de betrokkenheid van alle belanghebbenden, zowel binnen als buiten onze instelling, waarborgen. We moedigen aan om transparant te communiceren over AI-gebruik om samenwerking en vertrouwen te bevorderen maar ook om gebruikers bewust te maken van de implicaties en noodzaak tot kritische benadering.
Verantwoord gebruik	AI zorgvuldig, duurzaam en ethisch inzetten, met aandacht voor de impact van de gegenereerde output.	Verantwoordelijk en ondernemend We voelen ons verantwoordelijk voor heden en toekomst. UHasselt zet in op het verantwoord en ondernemend gebruik van AI als waardevol instrument. We geloven dat de toekomst duurzaam is en vinden dat verantwoord AI-gebruik ook bewustmaking omvat van de ecologische impact van AI-tools, zodat deze enkel worden ingezet waar ze een functionele meerwaarde bieden. Elke gebruiker blijft steeds eindverantwoordelijk voor een correcte en ethische toepassing van de output.
Integer en Respectvol	Op een eerlijke, respectvolle en ethische manier omgaan met zowel de input als output van AI-systemen en zich bewust zijn van de valkuilen verbonden aan het gebruik van AI.	Integer en respectvol We streven naar integriteit en respect, ook in AI-gebruik met speciale aandacht voor auteursrechten, privacy en ethische risico's. Een open, ethische en onbevooroordeelde houding staat daarbij centraal, alsook een kritische en verantwoordelijke benadering.
Doordacht innovatief	AI benutten voor innovatie en creativiteit op een doordachte en verantwoorde manier.	Innoverend We geloven dat nieuwe tijden en uitdagingen vragen om nieuwe antwoorden. UHasselt erkent AI als katalysator voor creativiteit, vooruitgang en maatschappelijke impact maar benadrukt het belang van verantwoordelijkheid en zorgvuldigheid in het gebruik van AI, zodat innovatie hand in hand gaat met ethische overwegingen en maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Wet- en Regelgeving

Het is van essentieel belang dat het gebruik van AI te allen tijde in lijn is met de wet- en regelgeving. Wanneer specifieke richtlijnen nog ontbreken, dient het gebruik zoveel mogelijk in de geest van bestaande regels te gebeuren, met zorg voor ethische en maatschappelijke implicaties. Dit zorgt ervoor dat de universiteit haar rol als verantwoordelijke instelling vervult en de privacy en rechten van betrokkenen respecteert. Voor het verantwoord gebruik van (generatieve) AI binnen UHasselt zijn er verschillende relevante wetten, regelgevingen en richtlijnen. Hoewel er tal van regel- en wetgeving indirect gelinkt is aan het correct gebruik van AI, geven we de belangrijkste hiervan op dit moment (februari 2025) hieronder weer:

Wetgeving	Omschrijving	Relevantie voor UHasselt
AI Act (EU)	Europese verordening die AI-systemen classificeert op basis van risiconiveau en regels oplegt voor	<ul style="list-style-type: none"> AI-gebruik in onderwijs en onderzoek kan als "hoog risico" gelden, bv. bij evaluaties of toegangsbeslissingen.

	<p>transparantie, veiligheid en ethiek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Afhankelijk van het risico van het AI-systeem zullen er bepaalde voorschriften nageleefd moeten worden (zowel bij gebruik als bij ontwikkeling), zoals verplichte transparantie en menselijk toezicht bij AI-toepassingen. • Vereist dat medewerkers en studenten digitale vaardigheden ontwikkelen voor verantwoord AI-gebruik. • Onderzoek naar AI-systemen wordt vrijgesteld van de AI Act zolang de AI-systemen zijn ontwikkeld met wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke ontwikkeling als enige doel, ze niet in de handel worden gebracht of in gebruik worden gezet en de AI-systemen niet in AI-testomgevingen voor regelgeving of onder reële omstandigheden worden getest. Bovendien moet er bij latere marktintroductie wel voldaan worden aan de AI Act-voorschriften. Aangezien een aantal van deze voorschriften betrekking hebben op het begin van het AI-proces, kunnen deze voorschriften best steeds in het achterhoofd gehouden worden.⁵
<p>GDPR / AVG (EU & BE)</p>	<p>Regelt verwerking en bescherming van persoonsgegevens en privacy.</p>	<p>Essentieel voor AI-gebruik in onderzoek, onderwijs en administratie. In het algemeen dient men uitermate voorzichtig en bewust om te gaan met het invoeren van persoonlijke en privacygevoelige informatie in AI-tools. Data moet conform de GDPR worden verwerkt. Dit heeft onder andere volgende impact met betrekking tot AI:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beperkt het gebruik van AI voor geautomatiseerde besluitvorming met persoonsgegevens. • Verplichting tot transparantie over hoe AI persoonlijke data gebruikt. • Regels voor gegevensopslag en verwerking in AI-systemen.
<p>Copyrightrichtlijn (EU)</p>	<p>Regelt auteursrechten in de digitale wereld, inclusief AI-gegenereerde content en databescherming.</p>	<p>AI-gebruik in onderzoek en onderwijs moet rekening houden met auteursrechten, door onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het nagaan van toestemming of licenties bij het invoeren van auteursrechtelijk beschermd materiaal in AI-tools⁶. • Het toepassen van correcte citatie- en bronvermeldingsregels bij het gebruik van AI- gegenereerde content. • Mogelijke aansprakelijkheid van gebruikers voor eventuele inbreuken op auteursrechten door AI- gegenereerde inhoud. • Rekening houden met mogelijke beperkingen op het hergebruik van AI-

⁵ Meer informatie over de AI-Act en wetenschappelijk onderzoek is te vinden op [deze UHasselt-intranetpagina](#). Dit betreft niet alleen het gebruik, maar ook de ontwikkeling van AI en gaat verder dan enkel genAI.

⁶ Er zijn evenwel uitzonderingen voorzien voor tekst- en datamining.

		gegenereerde tekst en afbeeldingen, afhankelijk van de voorwaarden van het AI-systeem.
Wet bescherming bedrijfsgeheimen (BE)	Beschermt vertrouwelijke bedrijfsinformatie tegen onrechtmatig gebruik en verspreiding.	Voorzichtigheid en bewust omgaan met het invoeren van data en informatie die mogelijk bedrijfsgeheimen bevat in AI-tools.
Ethiekrichtlijnen voor Betrouwbare AI (EU)	Richtlijnen opgesteld door de Europese Commissie over ethische principes voor AI, zoals transparantie, verantwoordelijkheid en non-discriminatie.	Richtlijnen voor ethisch AI-gebruik in onderwijs en onderzoek waarbij de Ethiekrichtlijnen voor Betrouwbare AI niet-bindende aanbevelingen zijn die een eerder aanvullende rol spelen naast de AI Act. We raden aan deze richtlijnen nog te volgen ook in gevallen waar de AI Act geen expliciete verplichtingen oplegt.
Europese gedragscode voor wetenschappelijke integriteit (EU)	Richtlijnen voor verantwoord en integer onderzoek, inclusief transparantie, onafhankelijkheid en ethisch gebruik van technologie.	Onderzoekers dienen bij AI-toepassingen en het gebruik van AI in hun onderzoek rekening te houden met integriteit, transparantie en betrouwbaarheid, in lijn met deze richtlijnen.

BRONNEN

Dienst onderwijs (z.d.). (Generatieve) AI @ UHasselt [intern document]. Universiteit Hasselt: Hasselt.

Directorate-General for Research and Innovation. (2024, 20 maart). Guidelines on the responsible use of generative AI in research developed by the European Research Area Forum. van https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/guidelines-responsible-use-generative-ai-research-developed-european-research-area-forum-2024-03-20_en

Europees Parlement. (2020, 04 september). Wat is artificiële intelligentie en hoe wordt het gebruikt? Geraadpleegd op 8 maart 2024, van <https://www.europarl.europa.eu/topics/nl/article/20200827STO85804/wat-is-artificiele-intelligentie-en-hoe-wordt-het-gebruikt>

Koenders, L., & Könning D. (z.d.). *Waar is ChatGPT toe in staat en wat zijn de beperkingen?* Universiteit Utrecht. Geraadpleegd op 22 februari 2023 via <https://www.uu.nl/onderwijs/onderwijsadvies-training/kennisdossiers/kennisdossier-hoger-onderwijs/waar-is-chatgpt-toe-in-staat-en-wat-zijn-de-beperkingen>.

Last, B. & Sprakel, T. (2023). *Chatten met Napoleon: Werken met generatieve AI in het onderwijs*.

Lund, B. D., & Wang, T. (2023). Chatting about ChatGPT: how may AI and GPT impact academia and libraries? [Unpublished manuscript]. <https://doi.org/10.1108/LHTN-01-2023-0009>

OpenAI (2024). ChatGPT [Large Language model]. OpenAI. <https://openai.com>. Gebruikt voor brainstorming en ter ondersteuning van tekstverwerking.

UHasselt. (z.d.). *Civic Universiteit*. Geraadpleegd op 14 februari 2024, van <https://www.uhasselt.be/nl/over-uhasselt/civic#anch-ab3-onze-missie-visie-en-waarden>